

TLAČOVÁ SPRÁVA z agentúry EÚ pre drogy v Lisabone

RODOVÁ PERSPEKTÍVA UŽÍVANIA DROG

Možnosti drogovej liečby pre ženy sú v Európe stále obmedzené

(23. 11. 2006, LISABON) Zdravotnícke zariadenia v celej Európe si začínajú uvedomovať, že ženy s drogovými problémami majú osobitné potreby a že tieto potreby si vyžadujú špecializované zásahy, uvádza **agentúra EÚ pre drogy (EMCDDA)** a dodáva, že možnosti liečby určené výlučne pre ženy sú naďalej veľmi obmedzené. Toto zistenie prichádza vo chvíli, keď agentúra informuje o rodovej perspektíve užívania drog v rámci svojej dnes vydanéj **Výročnej správy 2006 o stave drogovej problematiky v Európe** ⁽¹⁾.

Podľa dnes uverejneného prehľadu sa zariadenia na liečbu súvisiacu s drogami sústreďujú na potreby osôb závislých od opiátov, čo sú prevažne muži, pričom sa pod „liečbou špecifickou pre pohlavie“ rozumejú vo všeobecnosti zásahy zamerané na ženské užívateľky drog. Takmer vo všetkých **členských štátoch EÚ** a v **Nórsku** existuje aspoň jedno zariadenie poskytujúce liečbu drogovu závislých výlučne pre ženy, alebo pre ženy s deťmi. Takéto zariadenia však ostávajú výnimkou a väčšinou sa nachádzajú vo veľkých aglomeráciách. Väčšine žien preto ešte stále poskytujú pomoc všeobecné zdravotnícke zariadenia.

Riaditeľ EMCDDA Wolfgang Götz k týmto zisteniam povedal: „Naša správa jasne ukazuje, že v dnešnej Európe existujú príklady osvedčenej liečebnej praxe, ktoré nás môžu inšpirovať. Existujú zariadenia, ktoré efektívne pracujú s tehotnými ženami, citlivo reagujú na potreby žien s deťmi a dokonca sa zaoberajú komplexnou problematikou žien, u ktorých drogové problémy súvisia s fyzickým alebo sexuálnym zneužívaním. V centre našej pozornosti preto nie je otázka, aký typ služieb ženy potrebujú, ale ako dokážeme zabezpečiť, aby sa tento druh špecializovanej starostlivosti stal dostupnejší a bol prístupný širokej verejnosti“.

Zvládnuť problémy s drogami a predchádzať ťažkostiam spôsobených abstinenciou je dôležité na ochranu zdravia matky a dieťaťa. V mnohých krajinách existujú špecializované zariadenia, ktoré ponúkajú tehotným užívateľkám drog prednostný prístup k liečbe. Táto pomoc však nezvykne pokračovať aj po narodení dieťaťa.

Z osôb, ktoré v súčasnosti začínajú drogovú terapiu v Európe, je 20 % žien. V štúdiách sa zistilo, že problémy súvisiace so starostlivosťou o dieťa sú kľúčovým faktorom, ktorý odrádza ženy od vyhľadania pomoci. Takmer jedna zo štyroch žien (23 %), ktoré sa v súčasnosti liečia ambulantnou liečbou, žije s deťmi. Riešenie otázok starostlivosti o deti je preto základný prvok vo vývoji zdravotníckych služieb zameraných na ženy, ktoré by dokázali motivovať ženské užívateľky drog k liečbe a zotrvať v nej. V **Belgicku, Českej republike, Nemecku, Grécku, Francúzsku, Írsku, Taliansku, Luxembursku, Holandsku, Rakúsku, Portugalsku, Spojenom kráľovstve** a **Nórsku** existujú programy zohľadňujúce rodičovstvo pacientov. Zatiaľ čo rodovo orientované služby sa väčšinou zameriavajú na materstvo, jedna **švédka** štúdia napríklad podčiarkla význam otcovstva u drogovu závislých mužov.

Opatrenia na zníženie poškodenia u žien zrejme nefungujú

Vo všetkých krajinách EÚ umiera na predávkovanie drogami viac mužov než žien, pričom na ženy pripadá medzi 7 % až 35 % úmrtí v závislosti od jednotlivých krajín. Dnešná správa však poukazuje na „značné rozdiely“ medzi mužmi a ženami, čo sa týka vývojových trendov súvisiacich s drogami. V EÚ síce klesol počet úmrtí z predávkovania u mužov o približne 30 % v období rokov 2000 až 2003 (údaje z krajín EÚ-15), ale u žien bolo hlásených iba o 15 % menej úmrtí za rovnaké obdobie. Vynára sa otázka, či opatrenia na zníženie

poškodenia zamerané na vysoko rizikovú skupinu užívateľov drog nemajú menší vplyv na ženy ako na mužov. Znepokojujúca je aj relatívne vysoká miera infekcií HIV zistená u žien, ktoré užívajú drogy injekčne. Ženy z radov injekčných užívateľov drog sú častejšie zapojené do sexuálnej práce a náchylnejšie na infekciu HIV. Nedávne údaje zo štúdií o injekčných užívateľoch drog v deviatich štátoch EÚ ukázali, že miera rozšírenia HIV dosahuje v priemere 13,6 % u mužov a 21,5 % u žien užívajúcich drogy injekčne.

EMCDDA varuje, že aj keď injekčne užíva drogy viacej mužov a viacej ich z tohto dôvodu aj umiera, nemôžeme prehliadať skutočnosť, že ženy z radov injekčných užívateľov drog môžu byť vystavené väčšiemu nebezpečenstvu a byť viac izolované od pomoci.

Zužuje sa priepasť rozdielov medzi ženami a mužmi?

V dnešnom prehľade sa uvádza, že medzi ženami a mužmi existujú značné rozdiely v takmer všetkých aspektoch drogového problému. Medzi užívateľmi drog vo všetkých európskych krajinách je stále viac mužov ako žien, najmä v oblasti častého, intenzívneho a problematickeho užívania drog.

Analýza údajov získaných z prieskumu dospeléj populácie (15–64 rokov), ktorú uskutočnila **EMCDDA**, nepriniesla jasné dôkazy o tom, že by sa medzi ženskými a mužskými užívateľmi drog vyrovnávali rozdiely. Údaje o užívaní drog u stredoškolských študentov (15–16 ročných) svedčia o niektorých znepokojujúcich trendoch. Zdá sa, že v niektorých členských štátoch dievčatá dohánajú chlapcov v spotrebe drog a alkoholu, čo vyvoláva otázky o možných vplyvoch tohto javu na úroveň konzumácie drog v budúcnosti.

V **Českej republike, Dánsku, Estónsku, Írsku, Lotyšsku, Poľsku, na Slovensku** a v **Nórsku** nedávne prieskumy napríklad ukázali, že rozdiely medzi pohlaviami sa zmenšili v radoch stredoškolských študentov, ktorí už vyskúšali kanabis (obrázok 4). A navyše boli z troch krajín, **Írska, Fínska a Nórska**, hlásené približne rovnaké počty študentov a študentiek, ktorí vyskúšali drogu. Podobná situácia je v užívaní extázy v **Českej republike, Nemecku, Španielsku, Estónsku, Maďarsku, Írsku, Lotyšsku, na Slovensku, vo Fínsku** a v **Spojenom kráľovstve**, kde drogu užil rovnaký počet dievčat ako chlapcov (obrázok 5).

Podľa prípadov hlásených v rámci Európy ostáva nárazová konzumácia alkoholu (päť a viac alkoholických nápojov pri jednej príležitosti za posledný mesiac) doménou mladých mužov. Výnimku tvoria **Írsko, Spojené kráľovstvo a Nórsko** (obrázok 8). Jediným typom drog, u ktorého si dievčatá udržiavajú prvenstvo v celoživotnom užívaní, sú upokojujúce prostriedky a sedatíva bez lekárskeho predpisu. V tejto oblasti môžu byť úrovne spotreby vysoké: viac ako polovica všetkých krajín hlásila mieru prevalencie na úrovni 5 % a viac, pričom u dievčat v **Litve** to bolo 18 % a v **Poľsku** 22 % (obrázok 7).

Chlapci — príklad nevyužitej príležitosti na prevenciu užívania drog

Ak ide o užívanie drog a s tým súvisiace problémy, mladí chlapci sú vystavení väčšiemu riziku, ako dievčatá. Stále viac výskumov naznačuje, že cieľové kroky zamerané na vývojové potreby mladých chlapcov sú sľubnou oblasťou pre rozvoj služieb. Napriek týmto zisteniam, zostáva prevencia zohľadňujúca pohlavie vzácnou výnimkou v rámci EÚ a ak existuje, väčšinou sa zameriava na dievčatá. Nedostatok prevenčných programov osobitne zameraných na potreby chlapcov je preto nevyužitou príležitosťou na prácu v oblasti drogovej prevencie v Európe.

Na záver **Wolfgang Götz** dodal: „Od chvíle, kedy európske vlády po prvýkrát vyslovili potrebu venovať pozornosť rodovej otázke v drogovej problematike, uplynulo viac než 20 rokov. Dnes konštatujeme, že všeobecné uznanie dôležitosti tejto otázky nebolo ešte v princípe premietnuté do praktických opatrení. Posolstvo je jednoznačné: nové služby musia reagovať na skutočnosť, že rozdiely medzi pohlaviami vplyvajú na problémy, ktorým sú vystavení jednotlivci, na ich ochotu zapojiť sa do liečby a na druhy služieb, ktoré sa ukážu ako efektívne“.

Poznámky:

⁽¹⁾ *Selected issue: 'A gender perspective on drug use and responding to drug problems'* <http://issues06.emcdda.europa.eu>
Všetky obrázky uvedené v uvedenej tlačovej správe sa nachádzajú v tejto *Vybranej téme (Selected issue)*.

⁽²⁾ Údaje ESPAD — <http://www.espad.org/index.html>